



With the support of the
Erasmus+ Programme
of the European Union

ОСНОВИ ПРАВА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ : БАЗОВІ ПРИНЦИПИ І СТАН ВІДПОВІДНОСТІ УКРАЇНСЬКОГО ЗАКОНОДАВСТВА СТАНДАРТАМ ЄС

**Святун Олена Володимирівна, к.ю.н.,
доцент кафедри порівняльного і європейського права,
Експерт з права ЄС Центру досконалості Жана Моне,
Інститут міжнародних
КНУ імені Тараса Шевченка
© О.В.Святун, 2020 рік**

Онлайн лекції в рамках Школи молодого українського дипломата в Інституті міжнародних відносин КНУ імені Тараса Шевченка (Київ, 4-6 квітня 2020 р.).

За підтримки програми Еразмус+ Європейського Союзу в межах проекту Центру досконалості Жана Моне №611625-ERP-1-2019-1-UA-ERPRMO-CoE «Поглиблений розвиток європейських студій в Україні: міждисциплінарний підхід».

Підтримка Європейською Комісією створення цієї публікації не передбачає підтримку її змісту, який відображає думку тільки авторів, і Комісія не може нести відповідальність за будь-яке використання інформації, яка тут міститься.

Поняття інтелектуальної власності (ІВ)

Інтелектуальна власність пов'язана з **творіннями розуму**: винаходами, літературними та художніми творами; використовуваними в комерційних цілях символами, найменуваннями і образами.

Що являють собою права ІВ?

- Права ІВ подібні до будь-якого іншого права власності.
- Вони дозволяють авторам - або власникам патентів, торгових марок чи творів авторського права - отримувати користь з їх власного твору або інвестицій на його створення.

Чому необхідні сприяння та охорона ІВ?

- *По-перше*, прогрес і добробут людства залежать від його здатності створювати і винаходити нові твори в сфері техніки і культури.
- *По-друге*, правова охорона цих нових об'єктів сприяє виділенню додаткових ресурсів, необхідних для подальшої інноваційної діяльності.
- *По-третє*, сприяння розвитку та охорони інтелектуальної власності сприяє економічному зростанню, створює нові робочі місця і галузі промисловості, підвищує якість життя і задоволеність нею

Яку користь отримує середній фахівець?

- Права ІВ винагороджують творчі здібності і діяльність людини, які сприяють прогресивному розвитку людства.

Деякі приклади:

- Такі галузі індустрії, що приносять багатомільярдні прибутки, як кіно, звукозапис, видавнича справа та програмні засоби – і які приносять задоволення мільйонам людей у всьому світі - не могли б існувати без охорони авторських прав.

Яку користь отримує середній фахівець?

- Якби не було винагород, що надаються патентною системою, дослідники і винахідники **не мали б стимулу до продовження** виробництва більш якісних рентабельних товарів для споживачів.
- Споживачі **не мали б коштів для** впевненого придбання товарів або послуг за відсутності надійної, міжнародної охорони товарних знаків і механізмів забезпечення захисту від контрафакції та піратства.

Історія становлення і розвитку права інтелектуальної власності

- **XVI ст. зроблені спроби запису звуку.**

Вважається, що першою людиною, яка висловила ідею звукозапису і звуковідтворення, був француз Шарль Кро, який в 1867 р винайшов «аутографіческій телеграф».

- **XIII - XVI ст. в якості основи для живопису використовується деревина.**

Перша фотографія була отримана Жозефом Ньепсом, він зафіксував зображення в 1822 р.

Історія становлення і розвитку права інтелектуальної власності

- Уже 2300 років тому в **Афінській республіці** існували право на захист цілісності твору і заборона вносити до нього зміни. Оскільки переписувачі й актори досить вільно поводитися із творами знаменитих авторів трагедій, у **330 р. до н. е.** було **прийнято закон**, відповідно до якого оригінали творів трьох великих класиків підлягали збереженню в офіційному архіві. Актори повинні були дотримуватися офіційного тексту. Це вважається одним з перших випадків охорони авторського права.
- **Статут королеви Анни** — перший в історії офіційний документ, який визначав та охороняв **авторські права** авторів і видавців. Ухвалений в Англії 1709 р., чинності набрав 10 **квітня 1710** р. Названий на честь королеви Анни, за часів правління якої статут і було ухвалено.

Закон закріплював за автором виняткове право на перевидання книжки протягом 14 років з часу першої її публікації; автор міг передавати це право видавцеві, що звичайно і робилося. Закон передбачав також повторний термін охорони на 14 років, який надавався автору за життя. Таким чином, загальний термін охорони авторського права становив 28 років з дати першої публікації

Історія становлення і розвитку права інтелектуальної власності

- Перший в світі патент на винахід видано в 1421 року міською управою Флоренції на ім'я Філіппо Брунеллескі (винайшов корабельний поворотний кран).
- Найдавніший з усіх патентів Англії був наданий Генріхом VI в 1449 р. вихідцю з Фламандії Джону з Ютімана на виготовлення кольорового скла для вікон Ітонського коледжу.
- Прообразом сучасних патентних законів - прийнятий в 1623 р англійським королем Яковом Стюартом "Статут про монополії».
- У законодавстві Російської Імперії - Маніфест " О привилегиях на разные изобретения и открытия в ремеслах и художествах " від 17 червня 1812 року і затверджений 22 квітня 1828 року Статут цензурний, що містить главу " О сочинителях и издателя " (§135 -139), що доповнюється «Положением о правах сочинителей».

У 1883 році була прийнята відома Паризька конвенція з охорони промислової власності

Інтелектуальна власність

Промислова
власність

Авторські та
суміжні права

Патенти на
винаходи

Товарні
знаки

Промислові
зразки

Географічні
назви

Літературні
твори

Кінофільми

Музика

Художні
твори
(малюнки,
фото,
скульптура і
т.д.)

Архітектурні
проекти

ПАТЕНТИ

виключне право, надане на винахід, що відноситься до продукту або способу, що дозволяє зробити що-небудь по-новому і пропонує нове технічне рішення завдання.

ПАТЕНТИ

- Патент надає власнику патенту охорону на його винахід.
- Охорона надається на обмежений термін, як правило, становить 20 років.

Чому патенти необхідні?

- Патенти стимулюють окремих осіб, надаючи їм визнання їх творчого вкладу та матеріальну винагороду за комерційне використання їхніх винаходів.
- Ці стимули заохочують новаторство, що в свою чергу сприяє підвищенню якості життя людей.

Яку охорону надають патенти?

- Патентна охорона означає, що винахід не може бути виготовлено, використано, поширене або продано в комерційних цілях без дозволу власника патенту.
- Як правило, патентні права захищаються в судах, які в більшості систем мають повноваження припиняти порушення патентних прав.
- З іншого боку, **суд може також оголосити патент недійсним** після успішного оскарження його третіми особами.

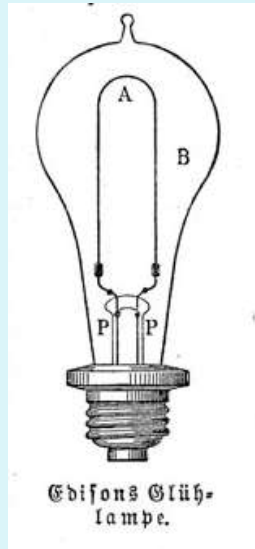
Права патентовласників

- **Рішення** про те, хто має або не має права використовувати запатентований винахід протягом періоду, коли воно знаходиться під охороною, **залишається за патентовласником.**
- Патентовласники **можуть видати дозвіл або ліцензію** третім особам на використання своїх винаходів на взаємно узгоджених умовах.
- Крім того, вони **можуть продати права на свої винаходи** іншим особам, які в такому випадку стають новими патентообладателями.
- **Після закінчення терміну дії патенту** патентна охорона припиняє свою дію, і **винахід стає суспільним надбанням.** Інакше кажучи, такий винахід **стає безпатентної в тому сенсі**, що власник патенту втрачає виняткові права на нього, і воно стає доступним для комерційного використання іншими особами.

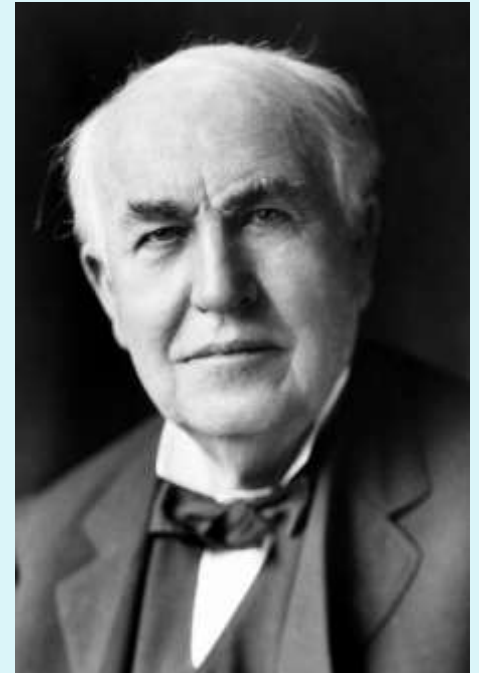
Запатентовані винаходи проникли в усі аспекти життя людини:

- *електричне освітлення*

Джозеф Соун



Томас Едісон



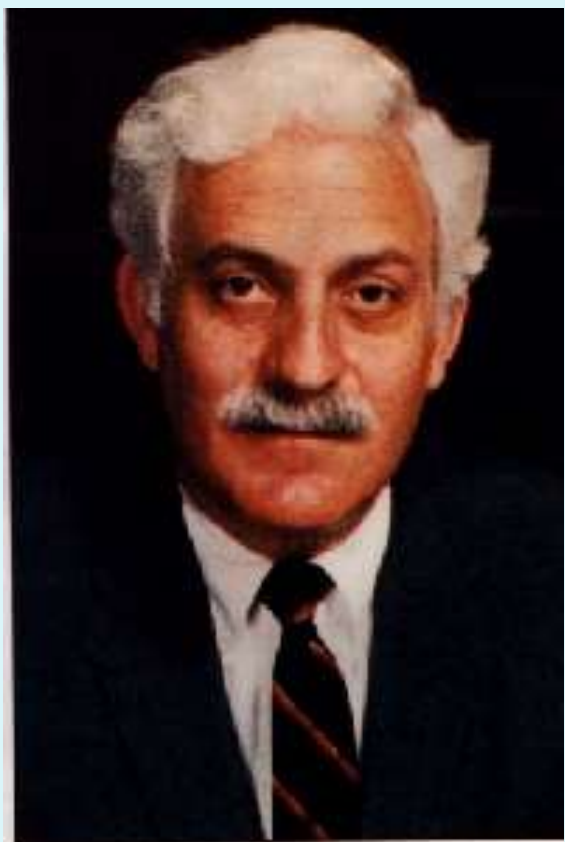
Швейні машинки:

Зингер та Хоув



Магнитно-резонансна томографія

- *Реймонд Дамадьян*



iPhone



Видача патенту - заявка

1. Назва заявки;
2. Вказівка на технічну галузь, до якої вони відносяться;
3. Передумови створення;
4. Опис винаходу;
5. Візуальні матеріали - креслення, схеми та діаграми;
6. Різні “вимоги” – інформація, яка дозволяє визначити обсяг охорони, що надається патентом.

Вимоги до винаходів:

1. Цей винахід повинен бути застосований на практиці: містити елемент « **новизни** » — тобто мати певну нову властивість, яка невідома серед існуючих знань в даній технічній галузі. Такий масив існуючих знань називається «**відомим рівнем техніки**».
2. Винахід повинен мати «**винахідницький рівень**», який не може бути встановлений особою, яка володіє середніми знаннями в цій технічній галузі.
3. Воно повинно бути «**патентоздатним**» відповідно до чинного законодавства. У багатьох країнах наукові теорії, математичні методи, сорти рослин і породи тварин, відкриття природних речовин, комерційні методи або методи медичного лікування (на відміну від лікарських препаратів), не є патентоздатними об'єктами.

Ким видаються патенти?

- Патенти видаються національними патентними відомствами або регіональними бюро, що здійснюють експертизу для груп країн, наприклад, *Європейським патентним відомством* (ЄПВ) і *Африканської організації інтелектуальної власності* (AOIC).
- Відповідно до таких регіональних систем заявник просить патентну охорону на винахід в одній або декількох країнах, при цьому кожна з країн приймає рішення, надавати патентну охорону на своїй території чи ні.
- *Договір про патентну кооперацію* (РСТ), адміністративні функції якого виконує ВОІВ, передбачає подачу однієї міжнародної патентної заявки, яка діє так само, як і національні заявки, подані в кожній із зазначених країн.
- Заявник, який звертається за патентною охороною, може подати одну заявку і випросити охорону *в стількох країнах, які підписали Договір*, скільки вважає необхідним.
- В Україні патент на винахід видається Укрпатентом, на 20 років від дати подання заявки, і, у разі, якщо використання винаходу вимагає дозволу відповідного компетентного органу (лікарські засоби, засоби захисту тварин, засоби захисту рослин тощо), може бути продовжений за клопотанням власника цього патенту, але не більш ніж на 5 років.



ТОВАРНИЙ ЗНАК

відмітне позначення, яке ідентифікує певні товари або послуги, що виробляються або надаються приватною особою або підприємством.



Походження товарних знаків

Вони існували **ще в стародавньому світі**, коли ремісники увічнювали свої підписи, або «знаки», на художніх творах або виробах функціонально-побутового призначення.

Згодом всі ці знаки трансформувалися в сучасну **систему реєстрації та охорони товарних знаків**. Ця система допомагає споживачам ідентифікувати і купувати ті продукти або послуги, характер і якість яких, підтверджуються їх унікальним товарним знаком, задовольняють їх потребам.

Функції товарних знаків

Охорона товарних знаків надає власникам знаків виключне право на їх використання з метою ідентифікації товарів чи послуг або видачу дозволу іншій особі на їх використання за певну плату.



Термін охорони товарного знака варіюється, однак його можна продовжувати нескінченно за умови сплати відповідних мит.



Захист права на товарний знак забезпечується судом, який в більшості систем правомочний припиняти порушення права на товарний знак

Функції товарних знаків

У більш загальному плані товарні знаки сприяють проявленню ініціативи та підприємливості в усьому світі шляхом винагороди власників товарних знаків в формі визнання і фінансового прибутку.



Крім того, охорона товарних знаків підриває спроби недобросовісних конкурентів, наприклад контрафакторів, використовувати подібні відмітні позначення для збуту низькоякісних або відрізняються продуктів або послуг.



Ця система дозволяє людям, які мають умінням і котрі виявляють підприємливість, виробляти і продавати товари та послуги на умовах максимальної взаємовигоди, що сприяє розвитку міжнародної торгівлі

Товарні знаки : види

Одна або
декілька букв,
слів, цифр або їх
поєднання

**Apple; FIAT;
BMW**

Символи або малюнки



- у бренда Lacoste – зелений крокодил

Об'ємні
позначення, такі як,
форма виробу або їх
пакування;

Мазь “Зірочка”



Товарні знаки : види

У ряді країн можлива реєстрація нетрадиційних товарних знаків, які використовують в якості відмінних елементів:

голографічні,

динамічні,

кольорові і невидимі позначення (звуки, запахи або смакові відчуття).

Колективні знаки

володіє колектив, члени якого використовують їх для ототожнення себе з певним стандартом якості та іншими вимогами, встановленими колективом (об'єднання бухгалтерів, інженерів чи архітекторів). Наприклад, швейцарські годинникарі.

Сертифікаційні знаки присвоюються за відповідність певним стандартам, але не пов'язані з будь-яким членством.

Їх може використовувати будь-яка особа, яка здатна засвідчити, що його продукти відповідають певним встановленим стандартам.

«ISO 9001»

визнані на міжнародному
рівні стандарти якості



Екологічні маркування



- відзначаються товари зі зниженим фактором впливу на навколишнє середовище.

Порядок реєстрації ТЗ - Заявка



Територіальне поширення охорони ТЗ

- **Національні відомства** - національний реєстр – територія певної держави (Україна – Український інститут промислової власності: строк охорони 10 років);
- **Регіональне відомство** - регіональний реєстр – територія відповідних держав (Європейський Союз);
- **Міжнародна охорона** – Всесвітня організація інтелектуальної власності (Мадридська угода про міжнародну реєстрацію знаків та Мадридський протокол)

Особа, яка має зв'язок (у вигляді громадянства, місця постійного проживання або комерційного підприємства) з країною-учасницею одного або обох згаданих договорів, може на підставі реєстрації або подачі заявки до національного відомства цієї країни (або регіону, в якій вона знаходиться) отримати міжнародну реєстрацію, чинну в деяких або в усіх інших країнах Мадридського союзу.

ПРОМИСЛОВИЙ ЗРАЗОК

- - це художнє оформлення або естетичне наповнення виробу



Промисловий зразок може містити:

рельєфні елементи, такі як форма або поверхня
виробу,
елементи в межах однієї площини, наприклад,
малюнок, лінії або кольорове оформлення.

Охорона ПЗ

Для забезпечення охорони відповідно до національного законодавства більшості країн, промисловий зразок повинен мати:

- новизну або оригінальність,
- а також не мати функціонального призначення.

Це означає, що промисловий зразок головним чином має естетичну природу і не передбачає охорону будь-яких технічних особливостей виробу, частиною якого він є.

- Ці особливості можуть охоронятися патентом.

Мета охорони ПЗ:

зовнішня або
споживча
привабливість;

зростає комерційна
вартість виробу та
вирогідність її
реалізації на ринку
збуту;

ПЗ забезпечує
виключне право
власника на та
охорону від
несанціонованого
копіювання або
імітування третіми
особами;

заохочує творчість в
промисловому та
виробничому
секторах.

Термін дії охорони:

У більшості країн – національна реєстрація.

Стосовно вимог “новизни” та “оригінальності” – кожна держава застосовує свої підходи до цих понять.

Свідоцтво про реєстрацію видається на **5 років** з можливістю його продовження до **15 років**.

Територія дії свідоцтва (національна, регіональна, міжнародна – *Гаазька угода про міжнародну реєстрацію промислових зразків*).

ГЕОГРАФІЧНІ ЗАЗНАЧЕННЯ

позначення, що використовується на товарах, які мають особливе географічне походження і мають властивості або репутацію, притаманні цьому місцю походження.

Як правило, географічне зазначення складається з назви місця походження товару.



Географічні зазначення: приклади

- Сільське господарство :

“Таскани” – оливкова олія, “Рокфор” – сир,
“Шампанське” – ігристе вино, “Коньяк” – різновид
бренді, “Bordeaux” – вино, “Prosciutto di
Parma” - пармська шинка, “Habana” – тютюн.

- Може бути ціла країна (Switzerland» або «Swiss» -
годинники);

Географічні зазначення: необхідність

- Споживачі розглядають географічні зазначення як позначення походження і якості продуктів. Багато з таких продуктів придбали високо цінується репутацію, яка, якщо вона належним чином не охороняється, може бути представлена в хибному світлі комерційними операторами.
- Хибне використання географічних зазначень особами, які не мають дозволу на таке використання наприклад, «Darjeeling» щодо чаю, який не вирощується на чайних плантаціях Дарджилинга, завдає шкоди споживачеві і законним виробникам такого чаю. Перших омаливим шляхом намагаються переконати в тому, що вони купують оригінальний продукт, що володіє особливими якостями або характеристиками, а останні можуть втратити прибутковий бізнес, і сталій репутації їхніх продуктів може бути завдано серйозної шкоди.



Товарний знак v. географічне зазначення

Товарний знак

це позначення, що використовується **підприємствами** для того, щоб відрізнити їх товари та послуги від товарів і послуг інших підприємств. Товарний знак надає власнику право забороняти його використання іншими особами.

Географічне зазначення

гарантує споживачам, що товар **був вироблений в певному місці і має особливі властивості**, які визначаються місцем його виготовлення. **Воно може використовуватися всіма виробниками**, які в позначеному географічним зазначенням місці виробляють товари, що володіють характерними властивостями.

Родове географічне зазначення

Якщо назва місцевості використовується для загального позначення певного виду товарів, а не в якості вказівки місця походження цих продуктів, то цей термін більш не виконує функції географічного зазначення. **Це родове географічне зазначення.**

Наприклад, термін «**дижонская гірчиця**» - сорт гірчиці, яку багато років тому почали виготовляти у французькому місті Діжоні - згодом став використовуватися для позначення гірчиці цього сорту, виробленої в багатьох місцевостях.



ОХОРОНА ГЗ

У відповідності до національного законодавства у відповідних галузях (включаючи закони про недобросовісну конкуренцію, про охорону прав споживачів, про охорону сертифікаційних знаків або спеціальні закони про охорону географічних зазначень або найменувань місць походження).



Особи, які не мають відповідного дозволу не повинні використовувати географічні зазначення.



Санкції: судові заборони на використання ГЗ, відшкодування збитків, сплата штрафів, тюремні ув'язнення.

АВТОРСЬКІ ТА СУМІЖНІ ПРАВА



Власники

Авторські права

- Твори письменників;
- Твори художників;
- Твори авторів інших літературно-художньої творчості

Суміжні права

надаються:

- виконавцям (акторам і музикантам) на виконуваними ними твори;
- виробникам фонограм (наприклад, на компакт-дисках) на звукозапис;
- організаціям ефірного мовлення на їх радіо- і телепрограми.

Твори:

романи,

вірші,

п'єси,

довідкові
видання,

газети,

реклама,

комп'ютерні
програми,

бази даних,

кінофільми,

музичні
композиції,

хореографічні
твори,

живопис,

графіка,

фотографія,

скульптура,

архітектурні
твори,

карти і
технічні
креслення,

*але не
обмежені
ними.*

Авторські та суміжні права

Автори творів, що охороняються авторським правом, а також їх **спадкоємці та наступники** (іменовані «правовласниками») володіють

виключним правом на використання твору або видачі дозволу на його використання на обумовлених умовах

Твори, захищені авторським правом, позначаються значком



Авторські та суміжні права:

Правовласники можуть *дозволити або заборонити* такі дії щодо твору:

- відтворення в будь-якій формі, в тому числі в друкованому виданні та у вигляді фонограми;
- публічне виконання і повідомлення його змісту широкому загалу;
- передача в ефір;
- переклад на інші мови;
- переробку, наприклад, шляхом переробки роману або п'єси в кіносценарій для фільму.
- *Аналогічні права, зокрема, право на фіксацію (запис) і відтворення, надаються в контексті суміжних прав.*

Немайнові авторські права:

В Україні тільки **фізична особа** (людина).

До немайнових прав належать права:

- бути визнаним автором твору (**право авторства**)
- дозволяти або забороняти використання твору під справжнім ім'ям автора, псевдонімом або без зазначення імені, тобто анонімно (**право на ім'я**)
- дозволяти або забороняти оприлюднення твору у будь-якій формі включно із правом відкликати твір у будь-який момент до оприлюднення (**право на оприлюднення**)
- захищати твір, включно із його назвою від будь-якого викривлення, що може нанести шкоду честі та гідності автора (**право на захист репутації**)

Майнові авторські права:

- відтворювати твір (**право на відтворення**)
- поширювати екземпляри твору будь-яким способом (**право на поширення**)
- імпортувати екземпляри твору у цілях розповсюдження (**право на імпорт**)
- здійснювати публічну демонстрацію або виконання твору (**право на публічну демонстрацію або публічне виконання**)
- публічно сповіщати твір для загального доступу шляхом передання у ефір або по кабелю чи за допомогою інших аналогічних засобів або таким чином, що будь-яка особа може мати до нього доступ в інтерактивному режимі із будь-якого місця у будь-який час на власний вибір (**право на публічне сповіщення**)
- перекладати твір (**право на переклад**)
- дописувати, домальовувати, аранжувати або іншим способом переробляти твір (**право на переробку**).

Строки охорони :

- *міжнародні стандарти* – з моменту створення та 50 років після смерті автора;
- *українське законодавство* - з моменту створення та 70 років після смерті автора.
- Після завершення строку дії АП твори переходять до суспільного надбання. Це означає, що будь-хто може їх вільно використовувати без виплати авторської винагороди нащадкам автора.



Суміжні права

- **Права виконавців** визнаються в силу того, що їх творча участь необхідна для того, щоб дати життя, наприклад, музичним творам, драматичним і хореографічним творам і кінофільмам, і в силу того, що вони мають виправданий інтерес у правовій охороні їх індивідуальних інтерпретацій.
- **Права виробників записів** визнаються в силу того, що їх творчі, фінансові та організаційні ресурси необхідні для доведення записаного звуку до аудиторії у вигляді комерційних фонограм (на матеріальних носіях). Вони також мають законні інтереси у володінні юридичними засобами, необхідними для прийняття дій проти випадків протиправного використання, будь то виготовлення і поширення незаконних копій, або несанкціоноване ефірне мовлення, або доведення фонограм до відома аудиторії.
- **Права організацій мовлення** визнаються внаслідок їх ролі в доведенні творів до широкої аудиторії і в зв'язку з виправданістю їх інтересу в здійсненні контролю над передачею і ретрансляцією їх мовних передач.
- **Строк дії суміжних прав – 50 років** від дати першого запису виконання, сповіщення, публікації фонограми тощо.

Суміжні права на спільне виконання



- Належать **членам колективу виконавців**, які спільно брали участь в його створенні (акторам, зайнятим у виставі, оркестрантам і іншим членам колективу виконавців) незалежно від того, утворює таке виконання нерозривне ціле або складається з елементів, кожен з яких має самостійне значення.
- **Доходи** від спільного використання спільного виконання **розподіляються між усіма правовласниками порівну**, якщо угодою між ними не передбачено інше.
- Суміжні права на спільне виконання здійснюються керівником колективу виконавців, а при його відсутності - членами колективу виконавців спільно, якщо угодою між ними не передбачено інше. Якщо спільне виконання утворює нерозривне ціле, жоден з членів колективу виконавців не має права без достатніх підстав заборонити його використання.
- Елемент спільного виконання, використання якого можливо незалежно від інших елементів, тобто **елемент, що має самостійне значення**, може бути використаний виконавцем, який створив його на свій розсуд, якщо угодою між членами колективу виконавців не передбачено інше.

Кожен з членів колективу виконавців вправі самостійно вживати заходів щодо захисту своїх суміжних прав на спільне виконання, в тому числі в разі, коли таке виконання утворює нерозривне ціле.

Межі авторського права: Співвідношення ідеї та втілення ідеї

**Авторське право захищає матеріальне втілення ідеї,
а не саму ідею.**

Цей принцип є ключовою відмінністю між правовими режимами захисту об'єктів промислової власності та об'єктів авторського права.

Системи захисту авторських прав

Континентальна
система права
(континентальна
Європа)

- Захищаються майнові та немайнові права

Англо-
американська
система права
(система
Загального права)

- Захищаються тільки майнові права

Регулювання авторських і суміжних прав

- Охорону авторських прав автори отримують автоматично!
- Проте в багатьох країнах діє добровільна реєстрація і депонування (зберігання) творів. – В Україні Мінекономіки.
- Порухення *немайнових* прав автора називається **плагіатом**.
- Порухення *майнових* прав автора називається **контрафакцією або піратством**.
- Порухення авторських та суміжних прав, якщо це завдало матеріальної шкоди у значному розмірі передбачає **цивільну, адміністративну або кримінальну відповідальність**.

Законодавство України

Конституція України 1996 р. :

- **Частина 2 статті 41:** право кожного володіти, користуватися і розпоряджатися результатами своєї інтелектуальної та творчої діяльності.
- **Частина 2 статті 54:** громадянам гарантується свобода літературної, художньої, наукової творчості, захист інтелектуальної власності, їх авторських прав, моральних і матеріальних інтересів, що виникають у зв'язку з різними видами інтелектуальної діяльності. Кожен громадянин має право на результати своєї інтелектуальної, творчої діяльності; ніхто не може використовувати або поширювати їх без його згоди, за винятками, встановленими законом.

Законодавство України

- Цивільний кодекс України;
- Закон України “Про охорону прав на винаходи та корисні моделі”
- Закон України “Про охорону прав на промислові зразки”
- Закон України “Про охорону прав на знаки для товарів та послуг”
- Закон України “Про охорону прав на топографії інтегральних мікросхем”
- Закон України “Про авторське право та суміжні права”
- Закон України “Про розповсюдження примірників аудіовізуальних творів, фонограм, відеограм, комп’ютерних програм та баз даних”
- Закон України “Про особливості державного регулювання діяльності суб’єктів господарювання, пов’язаної з виробництвом, експортом, імпортом дисків для лазерних систем зчитування”
- Закон України “Про телебачення та радіомовлення”
- Закон України “Про рекламу”
- Закон України “Про видавничу справу”
- Закон України “Про друковані засоби масової інформації (пресу) в Україні”
- Закон України “Про інформаційні агентства”
- Закон України “Про народні художні промисли”
- Закон України “Про архітектурну діяльність”
- Закон України “Про професійних творчих робітників та творчі спілки”
- Закон України “Про кінематографію”

Вищий суд з питань інтелектуальної власності

вищий спеціалізований суд у судовій системі України, створений 29 вересня 2017 р. – Указ Президента України.

На етапі нетривалого обговорення законопроекту розглядалася назва «Вищий патентний суд».

Суддями цього суду можуть бути не лише особи, які були суддями, але й патентні повірені, адвокати та викладачі права зі стажем роботи п'ять років.

Судді призначаються виключно на підставі результатів відкритого конкурсу.

Склад: має бути 21 особа.

Стан дотримання прав інтелектуальної власності в Україні

Звіт Комісії ЄС про стан захисту прав інтелектуальної власності в третіх країнах – січень 2020 р.:

Україна віднесена до **Групи №2** пріоритетних країн (разом з Індією, Індонезією, РФ та Туреччиною). В цих країнах встановлено низку систематичних порушень в сфері захисту прав ІВ та їх забезпечення.

Головні проблеми в Україні: он-лайн піратство, країна-транзитер підроблених товарів до ЄС (продукти харчування, годинники, ювелірні прикраси, іграшки, одяг і т.д.), включаючи неефективну діяльність української митниці, недостійний захист персональних даних.

Приклади захисту прав інтелектуальної власності

1. Пісня “*Happy Birthday to you*” – автори дві сестри Петті Хілл і Мілред Дж. Хілл - 1893 р.

Після смерті сестер, права на мелодію перейшли до родичів сестер, в результаті чого пісня трансформувалася вже у знайому нам версію.

У 1935 році авторські права були офіційно зареєстровані, і за законами США термін їх дії завершиться аж у 2030 році.

Наразі за кожне виконання пісні з комерційною метою потрібно платити, саме тому у художніх фільмах ця мелодія майже ніколи не звучить. У 2008 році компанія «Warner Music Group», яка є власником майнових прав, заробляла на пісні близько 5 тис. доларів у день. Загалом на композиції щороку заробляють близько 2 млн доларів.

Приклади захисту прав інтелектуальної власності

2. *Радянський Союз* - закону про авторське право не було взагалі і відповідно до ідеології держава була виключним власником прав на усі твори та наукові досягнення.

Майже до 1986 року безкоштовно були випущені усі оприлюднені на той момент платівки «Beatles».

Єдиний випадок успішного захисту авторських прав – **Федір Шаляпін**. У 1922 році, покинувши Батьківщину, він гастролював світом, після чого оселився у Франції. Ще до від'їзду у співавторстві з Максимом Горьким була написана книга «Сторінки мого життя», яку беззастережно опублікували в СРСР. бурений Шаляпін у 1930 році звернувся з позовом до паризького Комерційного трибуналу з вимогою компенсації матеріальних збитків, які йому завдало керівництво Радянського Союзу, порушивши його авторські права. Не минуло й року, як відповідача визнали винним. СРСР зобов'язаний був виплатити співаку 10 тисяч франків, що на той час було величезною сумою.

Приклади захисту інтелектуальної власності

3. *Група “Антитіла”* - у 2019 р. підприємець з Луцька подав позов проти гурту винувативши їх у тому, що вони нібито використали у своїх композиціях запатентовану ним корисну модель № 74516 «Спосіб налаштування параметрів музичної композиції».

Розгляд справи по суті триває.

Приклади захисту прав інтелектуальної власності

Barbie v. Ася

У 2019 р. американська компанія «Mattel» подала позов в Господарський суд м. Києва проти виробника з України «Паритет-Тойс» в порушенні авторських прав та плагіаті. Вимоги «Mattel» - заборонити виробництво та відшкодувати 928 850,63 грн компенсації.



Всесвітня організація інтелектуальної власності

- ВОІВ є найстарішою міжнародною організацією в галузі охорони інтелектуальної власності.
- Фактично вона утворилася в 1893 р. на дипломатичній конференції, коли два бюро, які виконували адміністративні функції Паризької (з охорони промислової власності) і Бернської (про охорону літературних і художніх творів) конвенцій, об'єдналися в одну установу під назвою БІРПІ (Об'єднані міжнародні бюро з охорони інтелектуальної власності).
- Держави-члени хотіли досягнути для БІРПІ статусу повноправної міжурядової організації.

Всесвітня організація інтелектуальної власності

- Створена в 1967 р.,
- У 1974 році ВОІВ набула статусу спеціалізованої установи ООН.
- Наразі включає 193 держави-члена.
- Здійснює адміністрування 26 міжнародних угод.
- ВОІВ має **три керівні органи**, які затверджені в рамках Конвенції ВОІВ:
 - ✓ *Генеральна Асамблея* — членами якої є держави-члени ВОІВ, які також є членами Паризького та/або Бернського союзів;
 - ✓ *Конференція* — членами якої є всі держави-члени ВОІВ;
 - ✓ *Координаційний комітет*.
- Знаходиться в м. Женева (Швейцарія).
- У вересні 2000 на засіданні Генеральної асамблеї ВОІВ встановлено **Міжнародний день інтелектуальної власності**. Відзначається щороку **26 квітня**.

Україна в ВОІВ

- Україна – член з 1970 р.
- є учасницею 21 угоди.
- 1992 р. Уряд України підтвердив продовження дії для нашої держави ряду основних міжнародних угод в сфері інтелектуальної власності і з того часу співробітництво з ВОІВ розвивається і розширюється. Україна бере активну участь у засіданнях всіх керівних органів ВОІВ, а також у діяльності її профільних Комітетів.

Україна в ВОІВ

- Для інтенсифікації співпраці з ВОІВ у 2002 р. було укладено **Угоду про співробітництво** між Кабінетом Міністрів України та Всесвітньою організацією інтелектуальної власності, та періодично укладаються двосторонні Програми співробітництва.
- 2013 р. державами-членами ВОІВ було схвалено консенсусне рішення про надання національному органу України з питань інтелектуальної власності статусів Міжнародного пошукового органу та Органу міжнародної попередньої експертизи.
- З метою запровадження в Україні інституту арбітражу та посередництва при розв'язанні суперечок у сфері інтелектуальної власності із залученням ВОІВ у 2018 р. підписано **двосторонній Меморандум про взаєморозуміння та альтернативне вирішення спорів у сфері інтелектуальної власності**.

Критика інтелектуальної власності

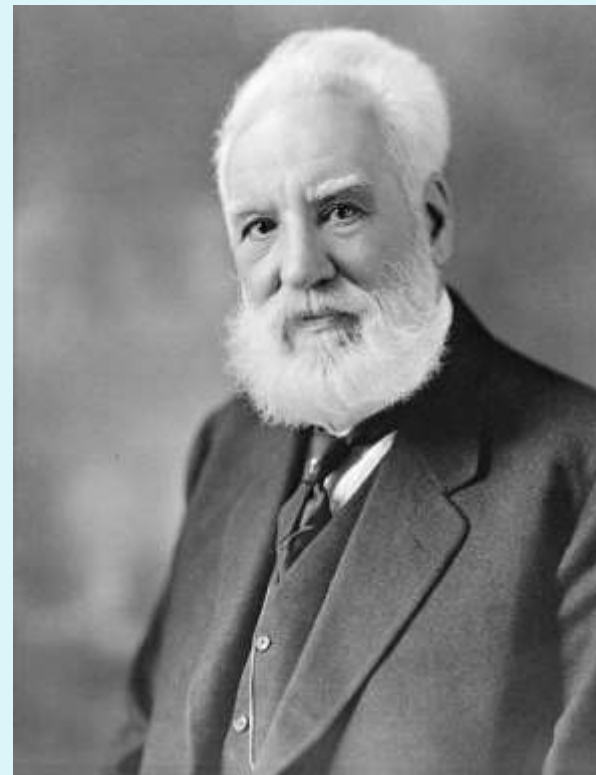
- Вразливим місцем інтелектуальної власності є теорія про те, що ідея приходить в голову тільки комусь одному. Практика показує, що стан науки в певний момент часу може «готувати» відкриття або винахід, яке може бути зроблено різними незалежними людьми, які не знають про роботи один одного, приблизно в один і той самий час.



Телефон



Антоніо Меуччі –
1860 р.



Александр Грем
Белл – 1876 р.

Паровий двигун



І.І.Плазунов
(1764 - 1766
р.)



Дж. Уатт
1769 р.

Радіо – 1895 р.



Гульєрмо Марконі

Радіо – 1895 р.



Олександр Попов



Обґрунтування висловів проти інтелектуальної власності як поняття та об'єкта права



- Виступи проти інтелектуальних прав особливо посилилися в 1980-1990 роках, з поширенням цифрових технологій та Інтернету.
- Фонд вільного програмного забезпечення виступає за права користувачів комп'ютерних програм, і проти надмірного, з його позиції, обмеження їх авторськими правами і патентами.



ДЯКУЮ ВСІМ ЗА УВАГУ!